

**«Назарбаев Зияткерлік мектептері» ДББҰ
Педагогикалық өлшеулер орталығы**

ЖАҢАРТЫЛҒАН БІЛІМ БЕРУ МАЗМҰНЫН АПРОБАЦИЯЛАУ НӘТИЖЕЛЕРІН ШЕШІМ ҚАБЫЛДАУДА ПАЙДАЛАНУ

**30 ПИЛОТТЫҚ ЖӘНЕ 16 БАҚЫЛАУ
МЕКТЕПТЕРІНДЕГІ ДИАГНОСТИКАЛЫҚ ТЕСТІЛЕУ
ҚОРЫТЫНДЫЛАРЫ**

Зерттеудің мақсаты мен міндеттері

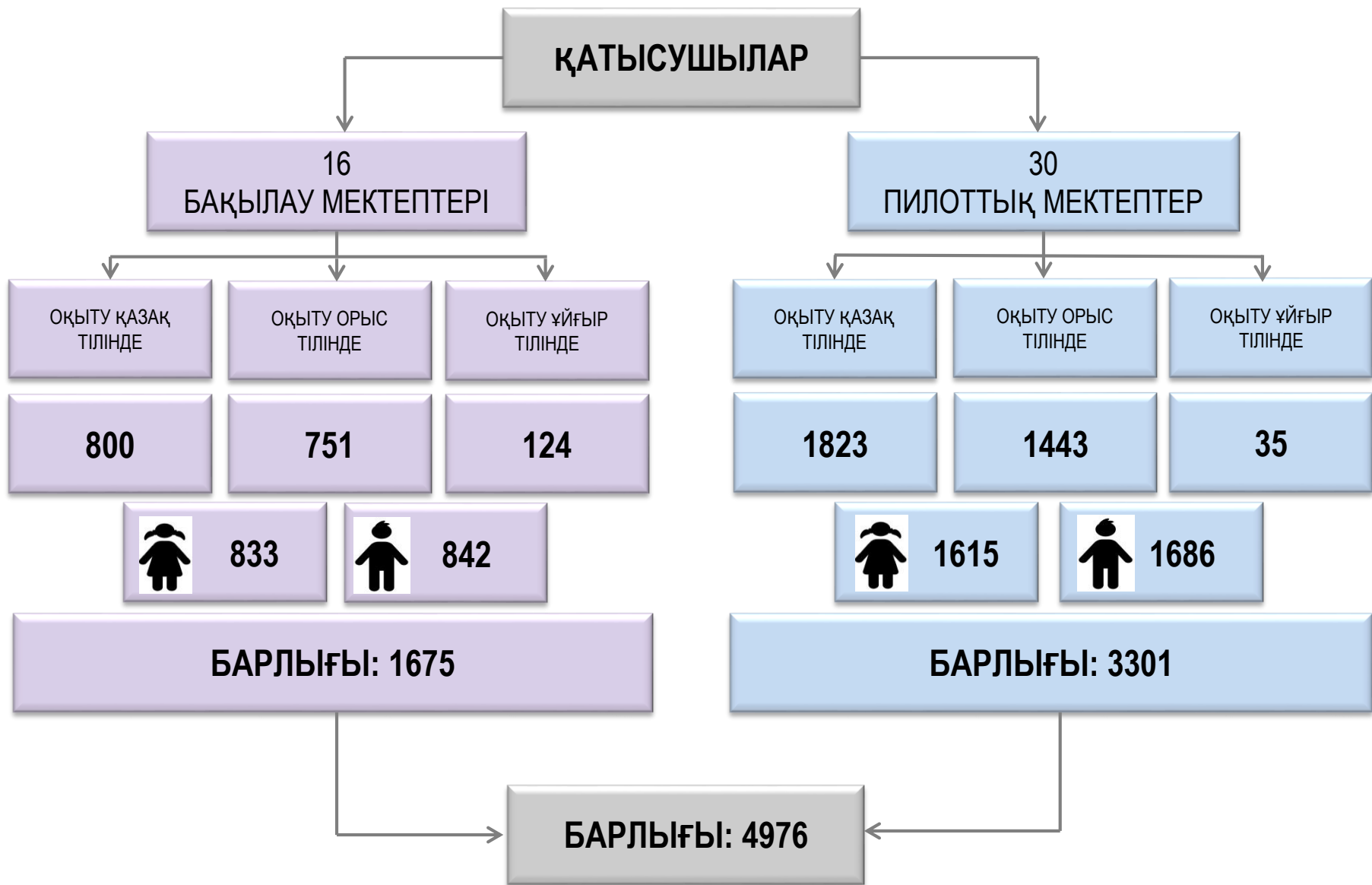

Деректер негізінде шешімдер қабылдау процесі:

- **Түйінді мәселелерді тұжырымдау:** қойылған міндеттерді шешу, мақсатты топ туралы көбірек білу, бағдарламаны немесе ұйымдастыру процесін жетілдіру.
- **Деректерді жинау және талдау:** сапалы деректерге қолжетімділікті қамтамасыз ету аса маңызды.
- **Шешім қабылдайтын қатысушыларға нәтижелерді хабарлау:** ұйымдардың ішінде және деңгейлері арасында немесе неғұрлым кең ауқымдағы жүйеде.
- **Қайта өңдеу, ұйымдастыру немесе жүйе процестері:** кемшіліктерді бағалау үшін ақпаратты қолдану; бағдарлама, ұйымдар немесе жүйелердің тиімділігін арттыру; қызметтердің нәтижелерге ықпалын бағалау.

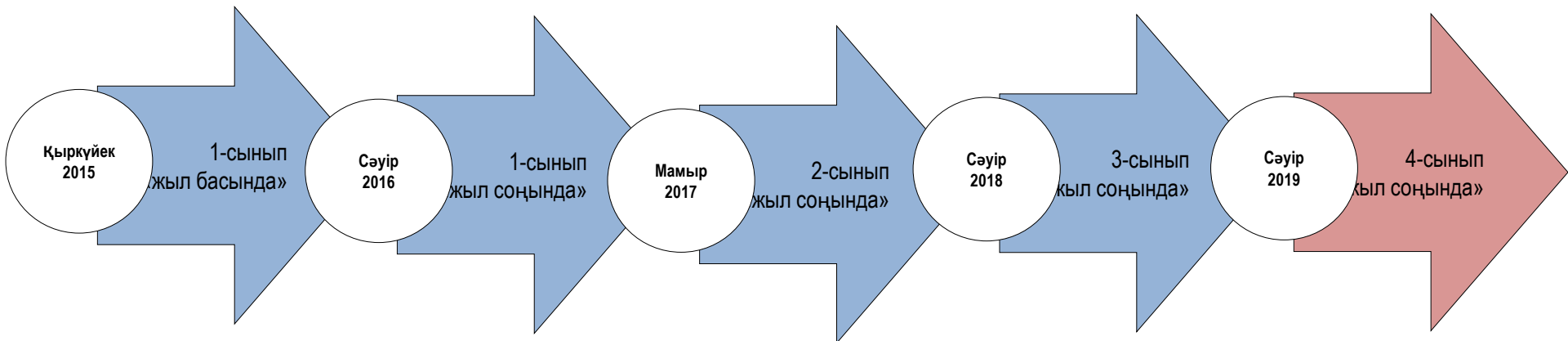
Деректерді әрі қарай жинау мен талдау үшін жаңа түсініктер мен оның барысында туындайтын сұрақтарды көрсететін қосымша дәлелдерді бар интерактивті процесс болды.

МАҚСАТТЫ ТОП

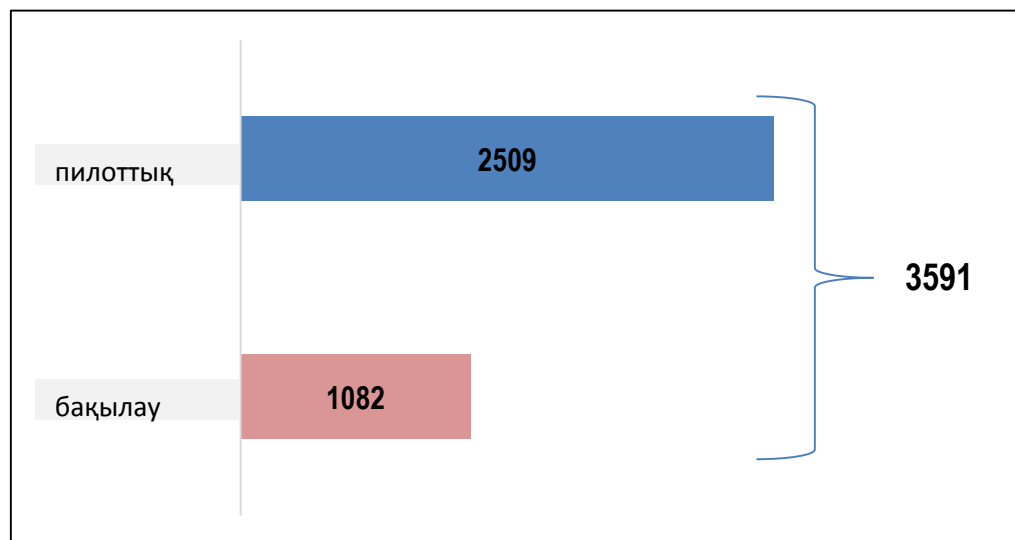
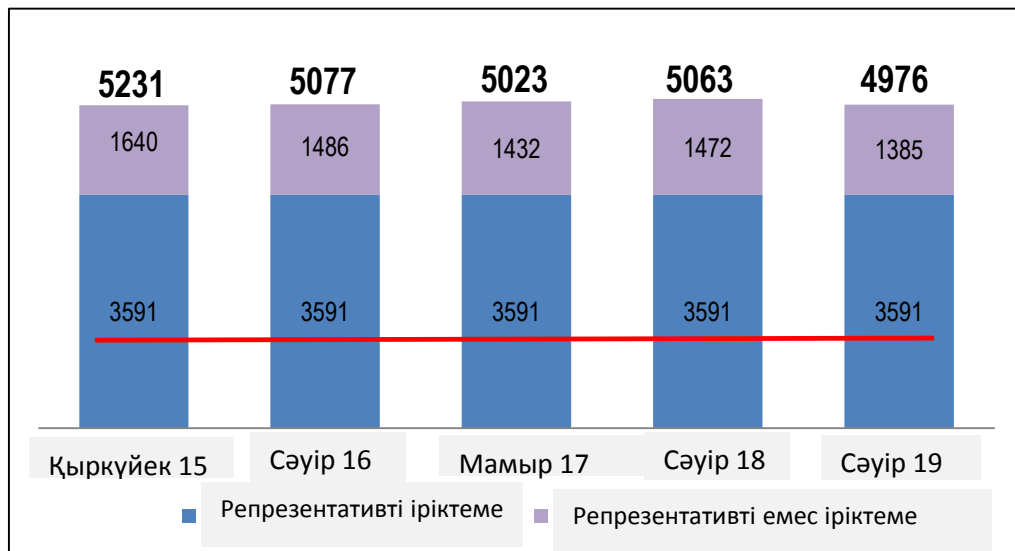
ДИАГНОСТИКАЛЫҚ ТЕСТІЛЕУДІҢ КЕЗЕҢДЕРІ ЖӘНЕ КОНТИНГЕНТ

Диагностикалық тестілеу – 5 кезеңді қамтитын лонгитюдті зерттеу. Ол 2015 ж. қыркүйек айынан бастап, 2019 ж. сәуір айы аралығында 4 жылға созылды.

Барлығы – 5231 оқушы	Барлығы - 5077 оқушы	Барлығы – 5023 оқушы	Барлығы – 5063 оқушы	Барлығы - 4976 оқушы
Бақылау мектептері - 1811	Бақылау мектептері - 1730	Бақылау мектептері - 1633	Бақылау мектептері - 1685	Бақылау мектептері - 1675
Пилоттық мектептер - 3420	Пилоттық мектептер - 3347	Пилоттық мектептер - 3390	Пилоттық мектептер - 3378	Пилоттық мектептер - 3301

САЛЫСТЫРМАЛЫ ТАЛДАУҒА ҚАТЫСТЫ ОҚУШЫЛАР КОНТИНГЕНТІ

Салыстырмалы талдау барлық бес диагностикалық тестілеуге қатысқан іріктеме (3591 оқушы) негізінде жүргізілді

Репрезентативті іріктеме – ереже бойынша алынған, яғни қамтылған субъектілердің ең негізгі, құрамы, жекелеген сипаттамалары бойынша өзіндік ерекшеліктерді көрсететін іріктеме

АҚПАРАТТАР ЖИНАУ: ДИАГНОСТИКАЛЫҚ ТЕСТІЛЕУ

Тестілеу бөлімі		Тапсырмалар саны	Максималды балл	Тест ұзақтығы
Жаратылыстану және дүниетану		10	24	30 минут
Ана тілі	Қазақ тілі	12	24	30 минут
	Орыс тілі			
	Ұйғыр тілі			
Математика		10	26	40 минут
Барлығы		32	74	100 минут

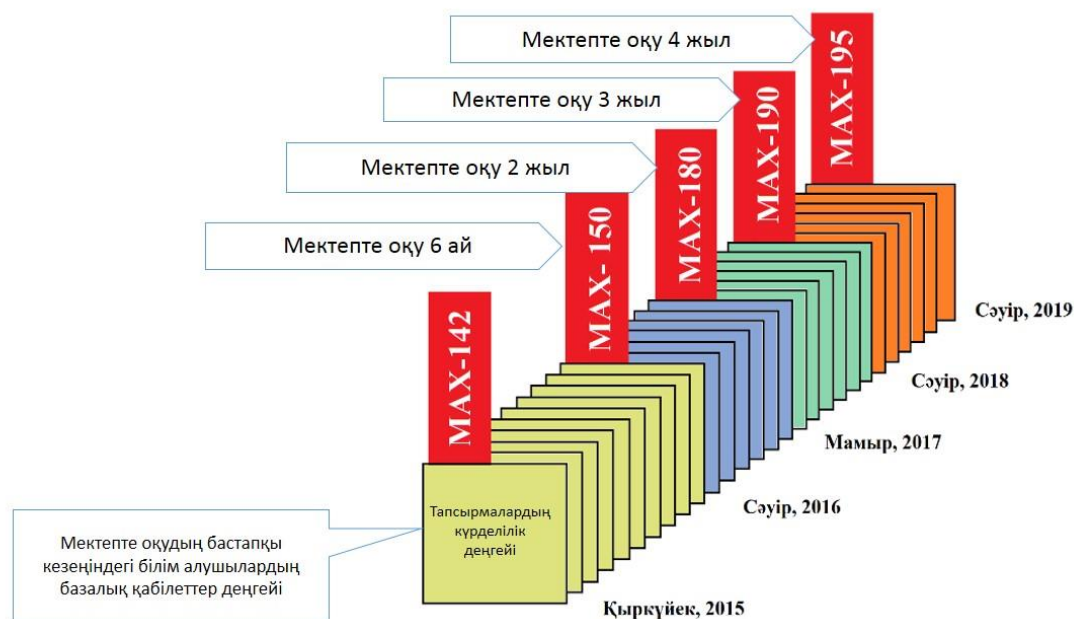
Тапсырмалар жинағы екі нұсқадан тұрды. Оған әртүрлі типтегі тапсырмалар енгізілді:

- ❖ бір дұрыс жауабы бар жабық типті тапсырмалар;
- ❖ бірнеше дұрыс жауабы бар жабық типті тапсырмалар;
- ❖ қысқа жауапты қажет ететін ашық типті тапсырмалар;
- ❖ толық жауапты қажет ететін ашық типті тапсырмалар.

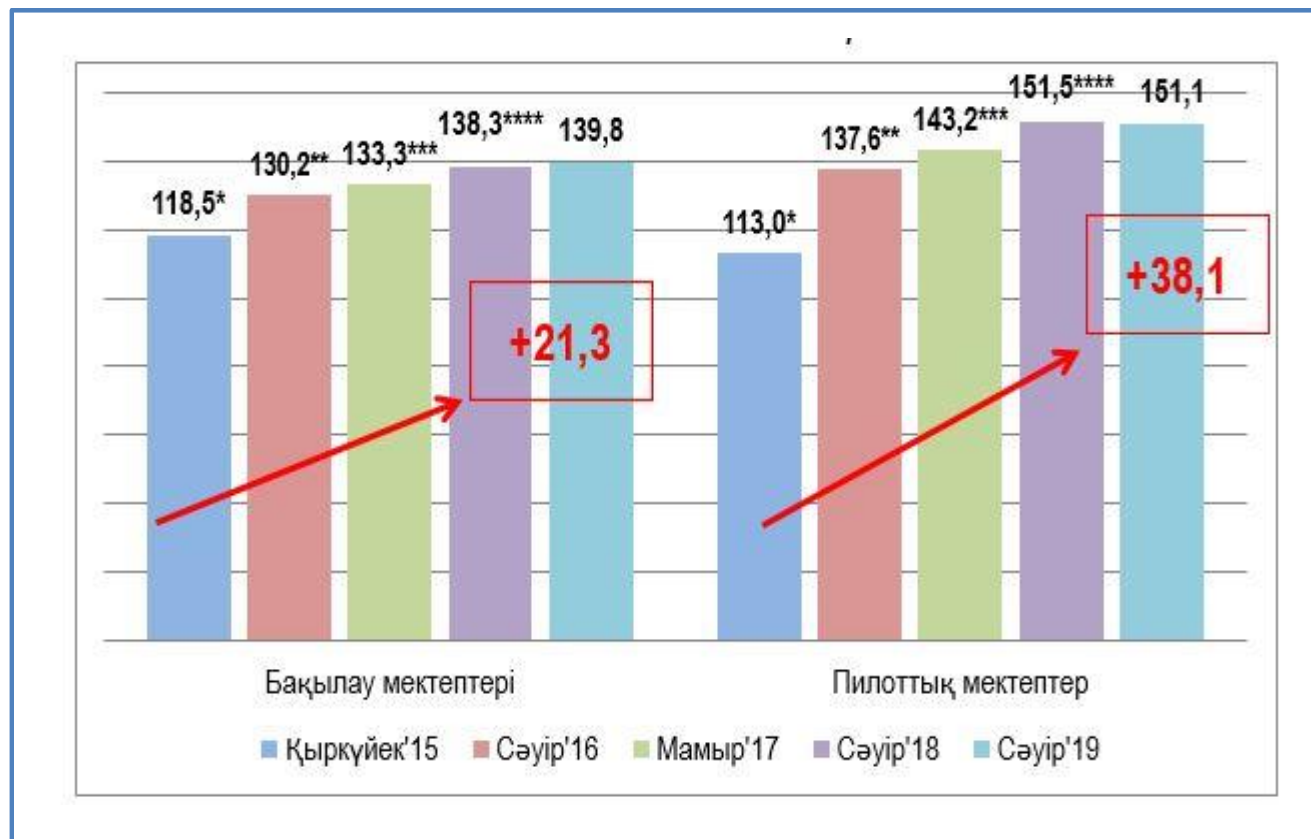
Тест бөлімі	Бөлімшелер мысалы	Бағалау критерийінің мысалы
Жаратылыстану және дүниетану	Өсімдіктер	Өсімдіктердің өмір сүру айналымын анықтайды
Ана тілі	Мәтіндердің түрлері мен стильдерін анықтау	Мәтін типін анықтайды
Математика	Натурал сандар мен 0 саны. Бөлшектер	Разрядтық құрам негізінде көп мәнді сандарды жазады

ӘДІСТЕМЕ

- Бес тестілеу нәтижелерін салыстыру үшін білім алушылардың ілгерілеу деңгейін өлшеуге мүмкіндік беретін *тест тапсырмаларының жаңашыл теориясы (IRT)* негізінде деректерді статистикалық өңдеу жүзеге асырылды.
- Өңдеу барысында *тест тапсырмаларының параметрлерін анықтауға арналған бірпараметрлі модель (OPLM)* қолданылды. Ол тест тапсырмаларының дискриминациялық қасиеттері мен олардың күрделілік деңгейі негізінде білім алушылардың *қабілеттілік балын (ability score)* есептеуге мүмкіндік береді.
- *Әрбір білім алушының жетістігі* қабілеттілік шәкіліне сәйкестендіріледі, бұл олардың қабілеттілік деңгейін есептеп, оқудағы ілгерілеуін өлшеуге, барлық оқу кезеңіндегі жетістік траекториясын қадағалауға көмектеседі.

ОРТАША БАЛДЫҢ ІЛГЕРЛЕУІ

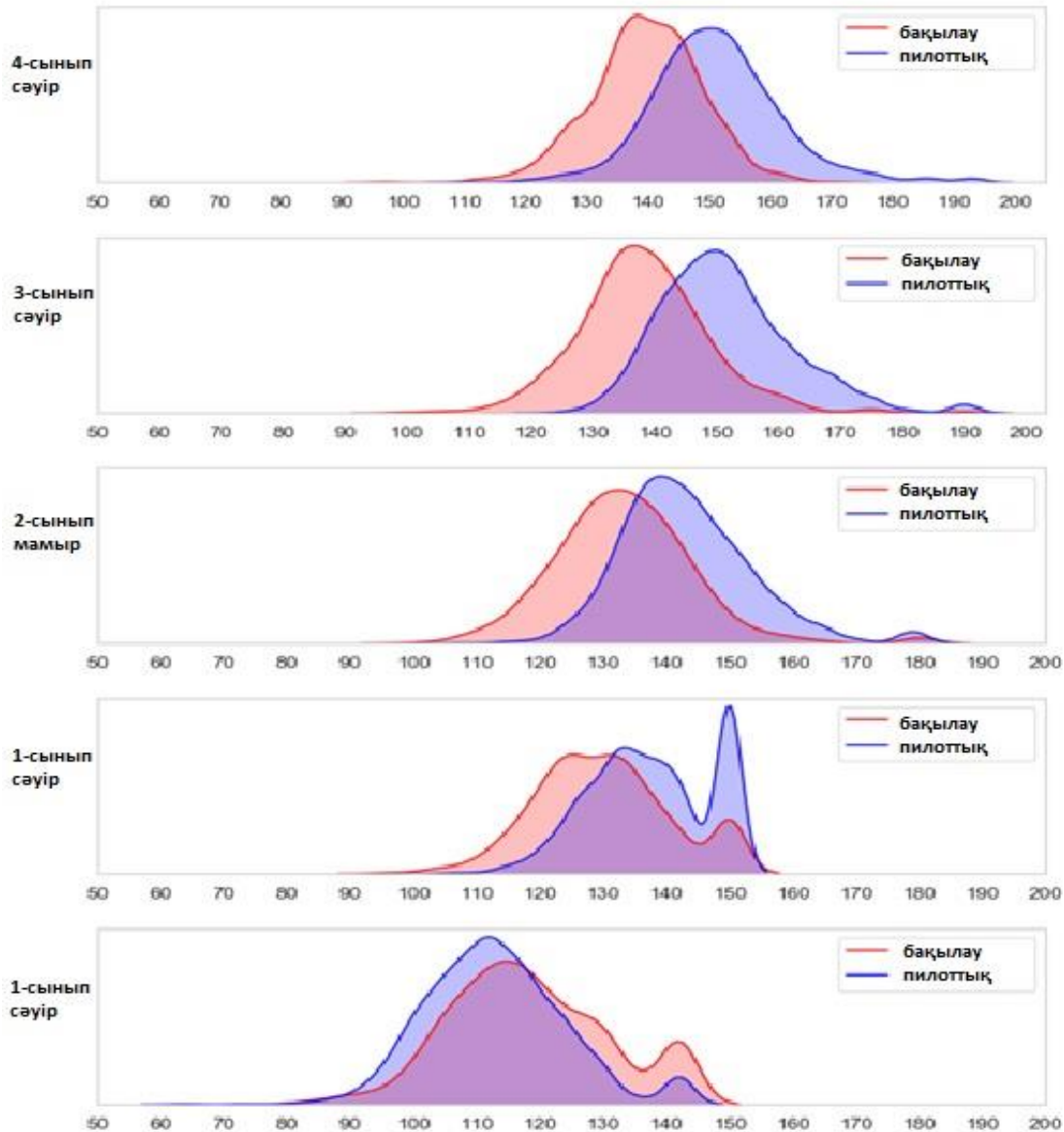
- Бес тестілеу нәтижелері бойынша орташа балдың ілгерілеуі пилоттық мектептерде 38,1 балл, бақылау мектептерінде 21,3 балды құрады.

Іріктемелердің өзгерісі алдыңғы жауап нәтижелерінің аздаған ауытқуына әкеліп соғады.

- * 2015 жылғы есеп деректері: бақылау мектептері – 118,5 балл, пилоттық мектептер – 112,6 балл
- ** 2016 жылғы есеп деректері: бақылау мектептері – 130,4 балл, пилоттық мектептер – 137,4 балл
- *** 2017 жылғы есеп деректері: бақылау мектептері – 133,1 балл, пилоттық мектептер – 143,0 балл
- **** 2018 жылғы есеп деректері: бақылау мектептері – 138,0 балл, пилоттық мектептер – 151,4 балл

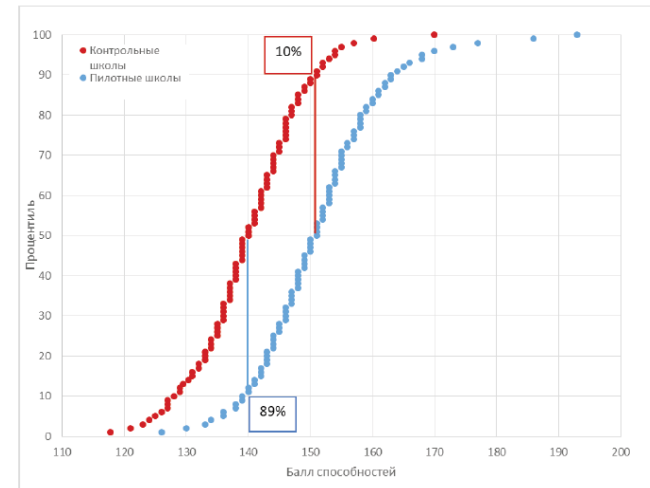

БЕС ТЕСТІЛЕУ АЯСЫНДАҒЫ БАЛДАРДЫҒЫ ҮЛЕСІ

Бес тестілеу аясындағы көрсеткіштер қалыпты үлесіне сәйкес келеді.

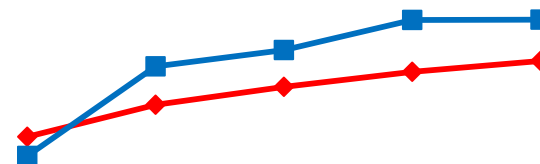
Медиана результатов учащихся пилотных и контрольных школ

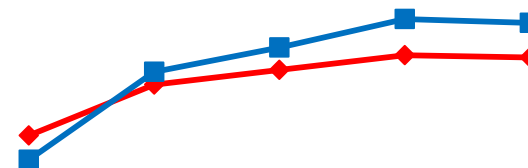
ОҚЫТУ ТІЛІ БОЙЫНША ОРТАША БАЛДЫҢ ПРОГРЕСІ

	Қыркүйе к'15	Сәуір'16	Мамыр'17	Сәуір'18	Сәуір'19	Айырмашылық Қыркүйе к'15/ Сәуір'19
Қазақ тілі						
бақылау	118,6	127,7	132,7	136,9	140,0	+21,3
пилоттық	113,2	138,5	143,1	151,5	151,6	+38,4
Орыс тілі						
бақылау	119,1	133,2	137,3	141,4	140,7	+21,6
пилоттық	112,3	136,7	143,5	151,4	150,3	+38,0
Ұйғыр тілі						
бақылау	115,5	130,2	120,8	133,2	135,4	+19,9
пилоттық	125,8	131,6	138,1	156,5	160,3	+34,6

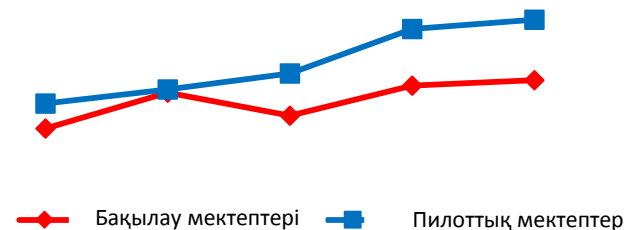
Қазақ тілі

Орыс тілі

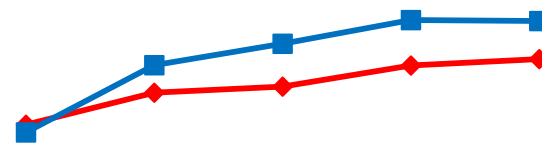
Ұйғыр тілі

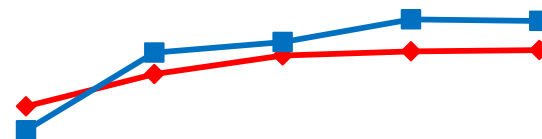
МЕКТЕП ТИПТЕРІ БОЙЫНША ОРТАША БАЛДЫҢ ПРОГРЕСІ

	Қыркүйе к'15	Сәуір'1 6	Мамы р'17	Сәуір' 18	Сәуір'19	Айырмашы лық Қыркүйек'1 5/ Сәуір'19
Орта мектеп						
бақылау	115,4	126,6	128,7	136,2	138,4	+23,0
пилоттық	112,7	136,3	143,8	152,1	151,8	+39,0
Мектеп-гимназия						
бақылау	120,9	132,2	138,8	140,2	140,7	+19,8
пилоттық	112,5	139,8	143,5	151,5	150,9	+38,4
Мектеп-лицей						
бақылау	124,3	139,1	135,2	141,4	142,8	+18,5
пилоттық	115,0	135,4	141,4	151,0	150,8	+35,8
Шағын жинақты мектеп						
бақылау	108,5	119,1	125,9	131,9	136,1	+27,6
пилоттық	111,7	129,9	138,2	143,0	147,4	+35,7

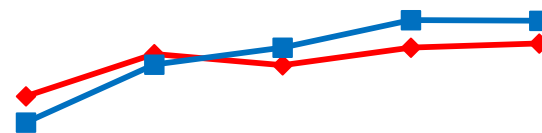
Орта мектеп

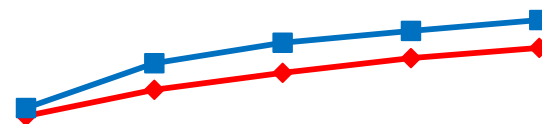
Мектеп-гимназия

Мектеп-лицей

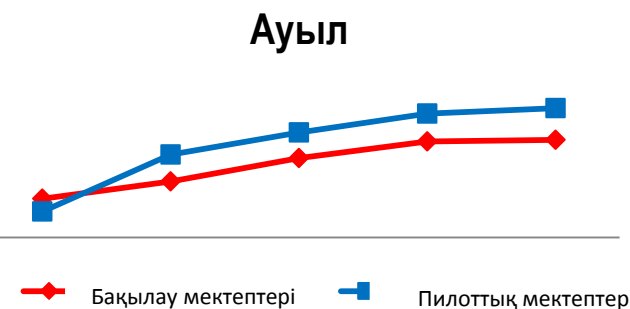
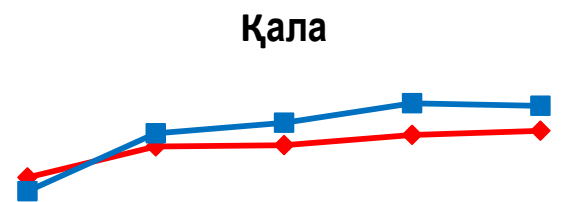
Шағын жинақты мектеп

◆ Бақылау мектептері   ■ Пилоттық мектептер

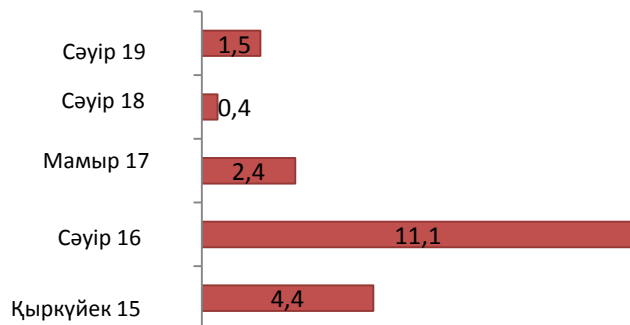
ЖЕРГІЛІКТІ ОРНАЛАСУЫ БОЙЫНША ОРТАША БАЛДЫҢ ПРОГРЕСІ

	Қыркүйе к'15	Сәуір' 16	Мамыр'1 7	Сәуір' 18	Сәуір '19	Айырмаш ылық Қыркүйек' 15/ Сәуір'19
Қала						
бақылау	119,7	133,3	133,9	138,4	140,2	20,5
пилоттық	113,8	139,0	143,7	152,2	151,1	37,3
Ауыл						
бақылау	115,3	122,2	131,5	138,0	138,7	23,4
пилоттық	110,2	132,8	141,6	149,1	151,3	41,1

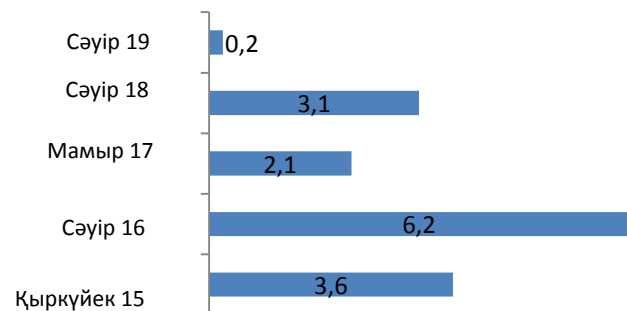

Ең жоғары көрсеткіштер ауылдық пилоттық мектептерде (151,3 б.) байқалады және қалалық пилоттық, бақылау мектептерінің көрсеткіштерінен өскен.

Қалалық және ауылдық бақылау мектептеріндегі орташа балдың айырмашылығы

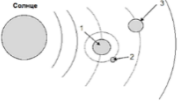
Қалалық және ауылдық пилоттық мектептердегі орташа балдың айырмашылығы

БӨЛІМДЕР БОЙЫНША ОРТАША БАЛЛ

ОРЫНДАУДА ҮЛКЕН АЙЫРМАШЫЛЫҚ БАР ТАПСЫРМАЛАР

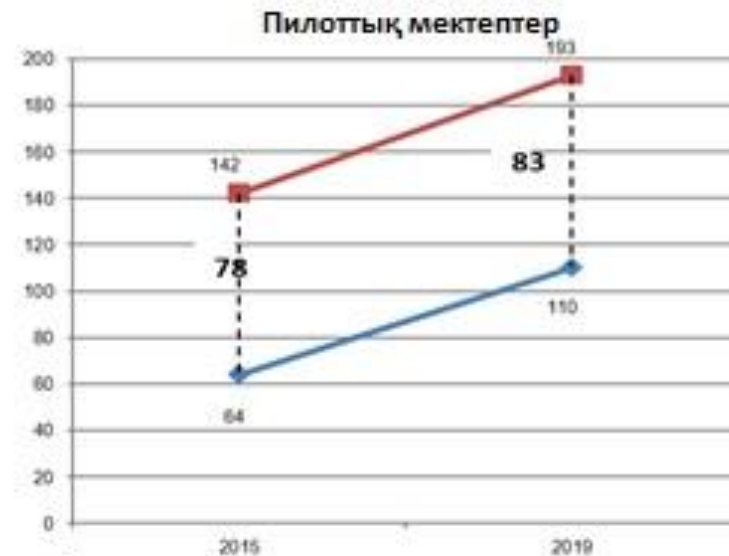
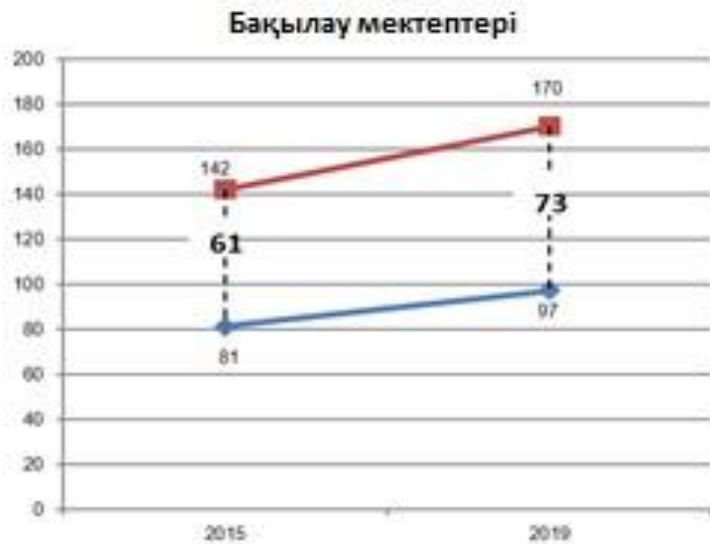
Бөлім	Тақырып	Тапсырма	Бақылау мектептері, орындау %-ы	Пилоттық мектептер, орындау %-ы
Жаратылыстану және дүниетану	Ғарыш	<p>1-тапсырма Сызбада Күн, Жер және жер серігі, көршілес ғаламшар көрсетілген. Сандармен белгіленген аспан денелерінің атауын жаз.</p> <p>1 - _____, 2 - _____, 3 - _____.</p> 	68,5	91,5
Қазақ тілі	Шығарманың мазмұнын түсіну	<p>1-тапсырма Бала мектепке неліктен асықпай келе жатты? Дұрыс жауабын тап. А) сыныптастары жақтырмағандықтан В) екінші ауысымда оқитын болғандықтан С) кішкентай қызға көмектескісі келгендіктен D) күзгі табиғатты тамашалағысы келгендіктен</p>	87,9	92,3
Орыс тілі	Мәтіндердің түрлері мен стильдерін анықтау	<p>6-тапсырма Мәтінді оқып, берілген тапсырмаларды орындаңыз. «Көктем мезгілінде тайгада керемет! Ағаштар бүршік жарып, солғын тарта бастайды. Соқпақ жолдар бойындағы арықты қуалай аққан су сылдыр қағады. Самал жел тал жапырақтарын еркелете тербейді ....» b) Мәтін типін анықтаңыз</p>	84,7	92,4
Ұйғ,ыр тілі	Мәтіннің тақырыбы және негізгі ойды анықтау	<p>1-тапшуруқ Мәтінни оқуп, тапшуруқларни орунлаңлар. «Күзниң очуқ күнлириниң бири еди. Дәрис чүштин кейин башланғанлиқтин, алдирмай кетип бараттим...» b) Муәллим балиға немә сәвәптин гәп қилмиди?</p>	67,5	94,3
Математика	Натурал сандар және 0 саны 0. Бөлшектер	<p>5-тапсырма V разрядтағы 3 бірлік, IV разрядтағы 2 бірлік және I разрядтағы 5 бірлік болатын санды жаз.</p>	57,2	86,8

"Геометриялық пішіндер" тақырыбы бойынша тапсырмаларды орындау пайызы (Математика, 1-4-сыныптар)

Бақылау мектептерінің нәтижелері қазақстандық мектеп оқушыларының TIMSS (2015) халықаралық зерттеуіндегі нәтижелерімен бірдей, онда оқушылардың тек 49%-ы ғана аталған тақырып бойынша тапсырманы орындай алған.

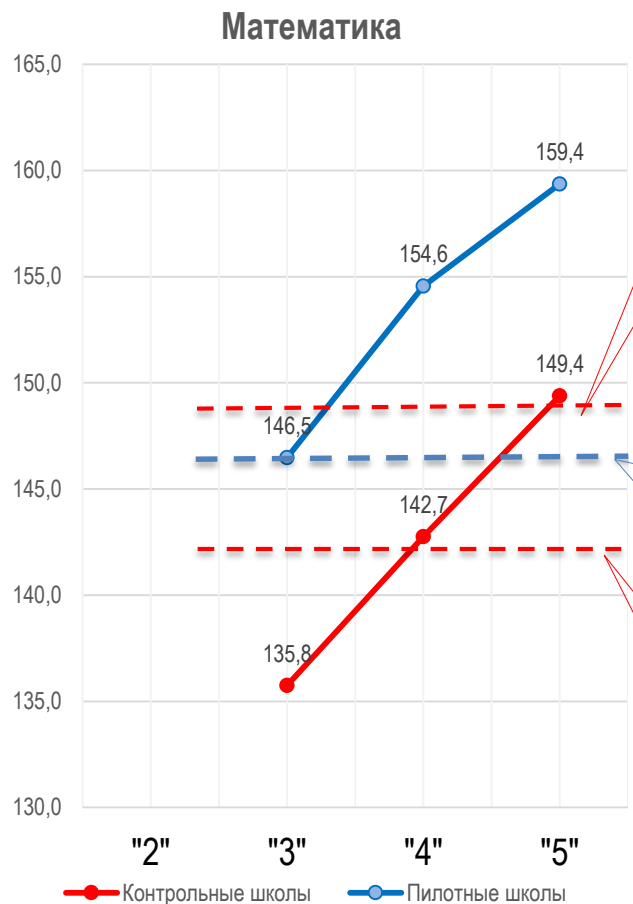
БІЛІМ АЛУШЫЛАРДЫҢ МИНИМАЛДЫ ЖӘНЕ МАКСИМАЛДЫ БАЛДАРЫ

—♦— Минималды балл
—■— Максималды балл

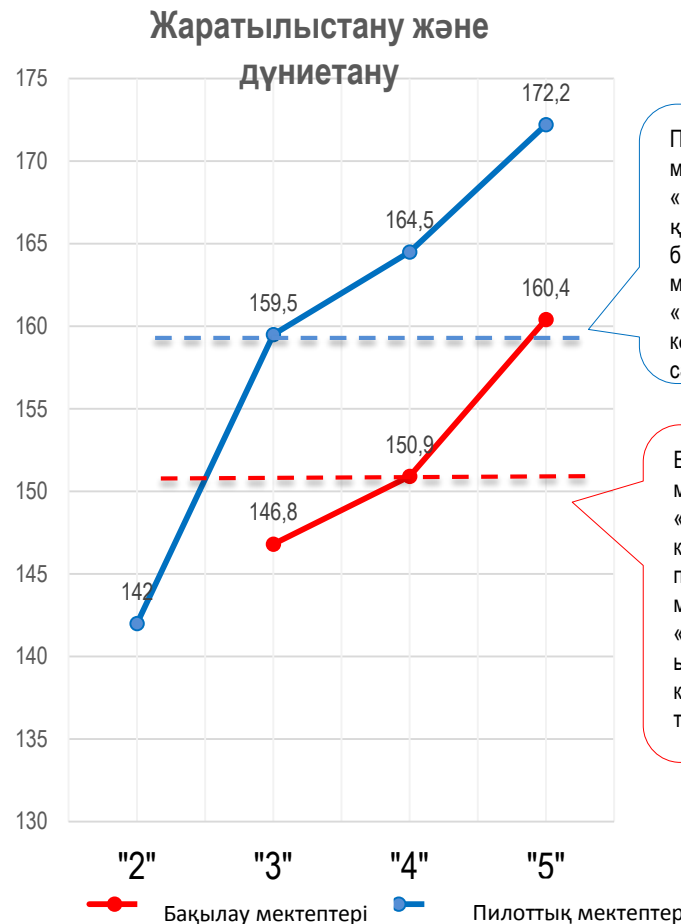
БАҒАЛАР БОЙЫНША БЕС ТЕСТІЛЕУДЕГІ ОҚУШЫЛАР САНЫ МЕН ОЛАРДЫҢ ОРТАША БАЛДАРЫ

Бақылау мектептерінің «өте жақсы» көрсеткіштері пилоттық мектептердің «жақсы» және «қанағаттанарлық» көрсеткіштерінің аралығында

Пилоттық мектептердің «қанағаттанарлық» көрсеткіштері бақылау мектептерінің «жақсы» және «өте жақсы» көрсеткіштеріне сәйкес

Бақылау мектептерінің «жақсы» көрсеткіштері пилоттық мектептердің «қанағаттанарлық» көрсеткішінен төмен

Пилоттық мектептердің «қанағаттанарлық» көрсеткіштері бақылау мектептерінің «өте жақсы» көрсеткіштеріне сәйкес

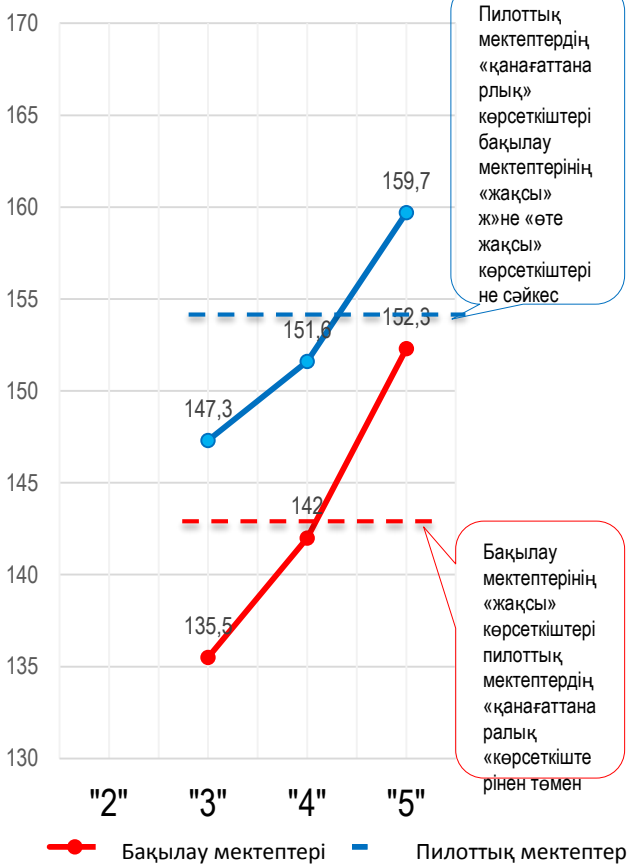
Бақылау мектептерінің «жақсы» көрсеткіштері пилоттық мектептердің «қанағаттанарлық» көрсеткіштерінен төмен

Көрсеткіштер		БАҒА			
		2	3	4	5
Математика	Бақылау мектептері	Орташа балл	135,8	142,7	149,4
		Оқушылар саны	233	478	371
	Пилоттық мектептер	Орташа балл	146,5	154,6	159,4
		Оқушылар саны	493	940	1076

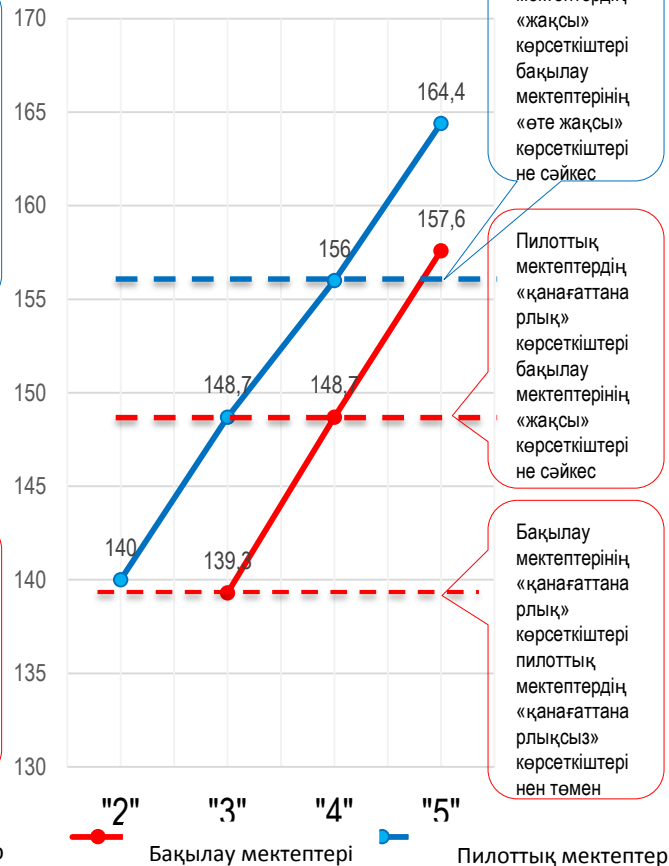
Көрсеткіштер		БАҒА				
		2	3	4	5	
Жаратылыстану және дүниетану	Бақылау мектептері	Орташа балл	146,8	150,9	160,4	
		Оқушылар саны	207	417	458	
	Пилоттық мектептер	Орташа балл	142	159,5	164,5	172,2
		Оқушылар саны	1	332	1080	1096

БАҒАЛАР БОЙЫНША БЕС ТЕСТІЛЕУДЕГІ ОҚУШЫЛАР САНЫ МЕН ОЛАРДЫҢ ОРТАША БАЛДАРЫ

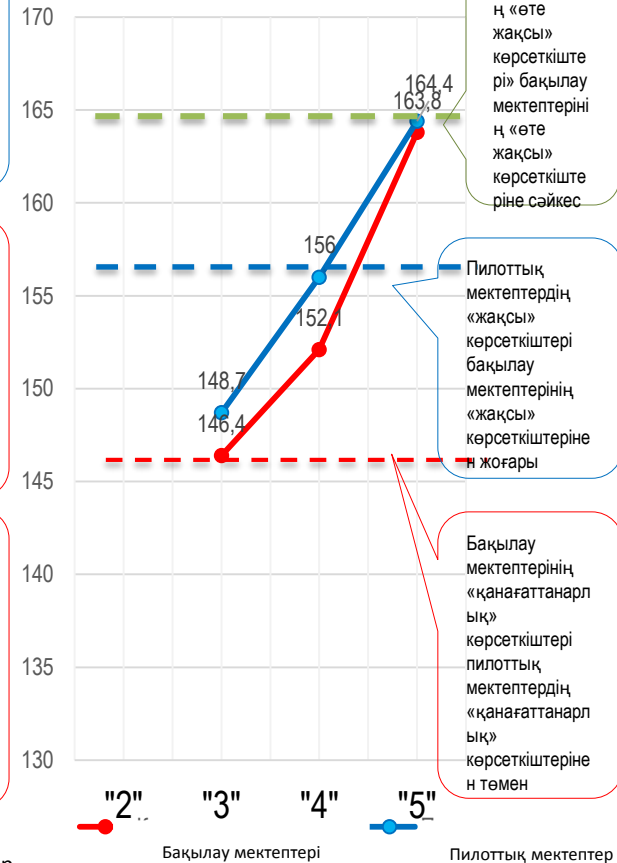
Қазақ тілі

Орыс тілі

Ұйғыр тілі

Көрсеткіштер		БАҒА			
		2	3	4	5
Қазақ тілі	Бақылау мектептері	Орташа балл	135,5	142,0	152,3
		Оқушылар саны	118	213	206
	Пилоттық мектептер	Орташа балл	147,3	151,6	159,7
		Оқушылар саны	291	571	521

Көрсеткіштер		БАҒА				
		2	3	4	5	
Орыс тілі	Бақылау мектептері	Орташа балл	139,3	148,7	157,6	
		Оқушылар саны	85	230	116	
	Пилоттық мектептер	Орташа балл	140	148,7	156,0	164,4
		Оқушылар саны	1	174	492	430

Көрсеткіштер		БАҒА			
		2	3	4	5
Ұйғыр тілі	Бақылау мектептері	Орташа балл	132,3	134,0	139,3
		Оқушылар саны	27	51	36
	Пилоттық мектептер	Орташа балл	146,4	152,1	163,8
		Оқушылар саны	5	15	9

ӨҢІРЛЕР БОЙЫНША ОРТАША БАЛДАР

БАҚЫЛАУ МЕКТЕПТЕРІ

Өңірлер	Қыкүйек '15	Сәуір '16	Мамыр '17	Сәуір '18	Сәуір '19
Ақмола	108,5	126,5	124,5	136,8	140,3
Ақтөбе	122,8	142,3	146,3	148,1	140,5
Алматы	115,5	130,2	120,8	133,2	135,4
Атырау	125,2	135,3	135,0	140,7	143,3
Шығыс Қазақстан	115,1	127,6	133,2	137,2	141,5
Жамбыл	113,9	125,5	129,5	135,9	139,7
Батыс Қазақстан	107,8	122,6	127,8	134,2	138,5
Қарағанды	105,2	120,3	129,9	137,3	133,4
Қостанай*					
Қызылорда	130,2	126,1	140,0	145,7	143,2
Маңғыстау	118,6	120,2	138,4	143,4	143,1
Павлодар	113,7	115,6	124,6	132,2	130,2
Солтүстік Қазақстан	108,5	119,1	125,9	131,9	136,1
Түркістан	120,7	128,6	133,4	126,8	139,2
Алматы қ.	120,1	131,0	134,3	144,5	141,3
Нұр-Сұлтан қ.	124,3	139,1	135,2	141,4	142,8

ПИЛОТТЫҚ МЕКТЕПТЕР

Өңірлер	Қыкүйек '15	Сәуір '16	Мамыр '17	Сәуір '18	Сәуір '19
Ақмола	116,1	134,4	140,3	147,8	148,6
Ақтөбе	116,1	137,5	142,7	149,4	151,4
Алматы	112,4	132,6	140,0	148,2	151,0
Атырау	116,0	136,2	144,1	154,6	150,6
Шығыс Қазақстан	112,3	130,0	139,6	151,6	149,5
Жамбыл	110,7	137,3	140,2	151,1	154,3
Батыс Қазақстан	115,7	140,1	144,0	151,7	146,5
Қарағанды	115,5	132,4	137,5	152,9	148,4
Қостанай*	109,7	138,3	144,4	152,1	151,2
Қызылорда	111,4	141,3	148,2	154,8	152,0
Маңғыстау	110,4	128,2	139,6	148,5	149,9
Павлодар	111,8	128,8	135,0	149,5	156,1
Солтүстік Қазақстан	108,5	125,0	133,4	134,8	141,2
Түркістан	107,6	138,2	144,9	143,9	148,6
Алматы қ.	116,1	146,9	147,8	154,6	150,8
Нұр-Сұлтан қ.	121,9	149,4	145,6	168,3	157,5

* Қостанай облысының бақылау мектебінде барлық бес тестілеуге қатысқан оқушылар жоқ.

ҚОРЫТЫНДЫ

- **құрастырылған оқу бағдарламаларының, ОӘК мен критериалды бағалау жүйесінің тиімділігі дәлелденді:**

Пилоттық мектептердегі орташа балдың прогресі бақылау мектептерінің көрсеткіштерінен екі есеге жоғары.

- **жаңартылған бағдарламалар бойынша оқу нәтижелері талданды:**

Оқушылардың нәтижелері айтарлықтай алға ілгерілегенін және бақылау мектептеріне қарағанда оқыту тілі, әртүрлі мектеп типтеріне қатысты (шағын жинақты, орта, гимназия, лицей, ауылдық және қалалық) пилоттық мектептердегі орташа балдың айырмашылығы азайғанын көрсетеді. Диагностикалық тестілеудің бөлімдері бойынша пилоттық мектептерде нәтижелердің өзара жуық бөлінісі байқалады.

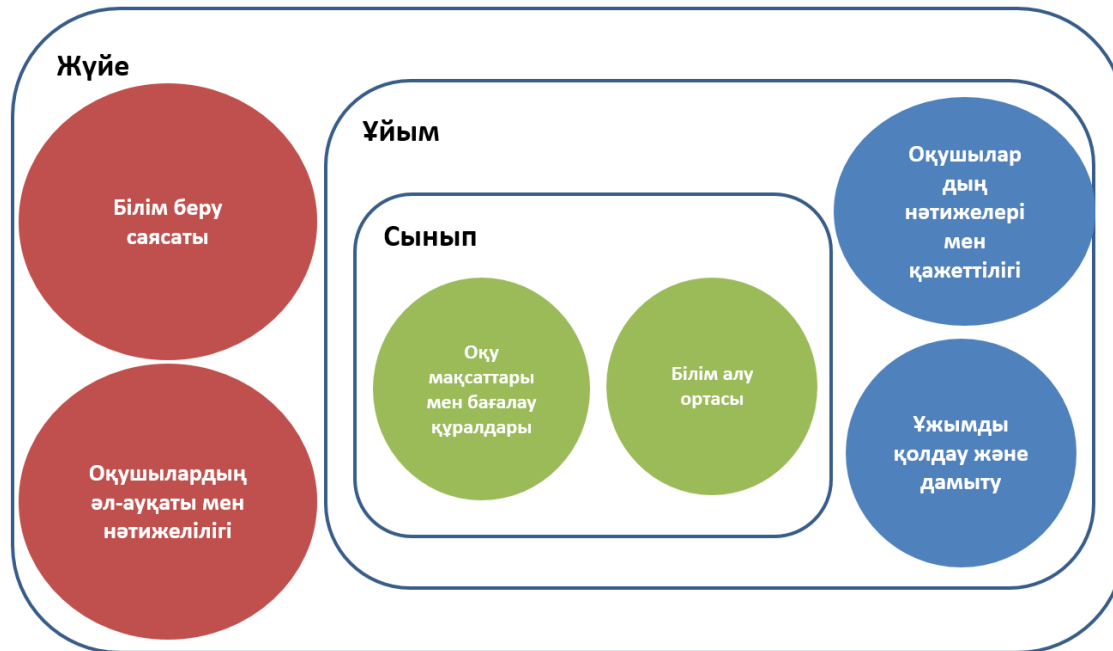
- **30 пилоттық мектептің шынайы білім беру процесі жағдайында мұғалімдер әдістемелік қолдаумен қамтамасыз етілді:**

4 жыл ішінде 130 000-нан астам материалдар жарияланған «Жүйелі-әдістемелік кешен» онлайн платформасы еліміздегі әрбір мұғалім үшін ашық көмек алаңына айналды.

- **ықтимал қиындықтар мен келешек даму қадамдары болжанды:**

Ұсынылған мысалдар бойынша тапсырмаларды орындау нәтижелері пилоттық мектептердің тұрақты түрдегі артықшылықтарын көрсетіп отыр. Сонымен қатар жаңартылған білім беру мазмұнындағы оқу жоспарлары мен оқу бағдарламалары, ОӘК, критериалды бағалау жүйесі, педагогтердің біліктілігін арттыру курстарының мазмұнына өзгерістер енгізіліп, құрылымы мен мазмұнын жетілдіру бойынша ұсыныстар әзірленді.

Сынып, ұйым және жүйе деңгейіндегі деректер негізінде шешімдер қабылдау

Білім беру саясатының түбегейлігі мен нәтижелерге жетудегі сабақтастығын қамтамасыз ету үшін жүйелі түрде білім беру мазмұнын жаңарту бойынша жұмыстарды жалғастыру талап етіледі.

«Білім беру 2030 жылға қарай болашақ үрдістер мен қажеттіліктерге ғана емес, қоғамның талабына да тәуелді болмақ, яғни адамдардың мінез-құлқын өзгерістердің жаһандық көріністері басқаратын болады»

ЭДЫҰ-ның «Білім – 2030» жобасы, 2019